

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

Warszawa, dnia 9 maja 2017 r.

BADK/DPK/133/13/17 WW
P9-08/17

Nr: 30349	Data wpływu petycji 8 marca 2017 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 8 maja 2017 r.

ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE

TEMAT

**PODWYŻSZENIE WYSOKOŚCI ZASIŁKU PIELEGNACYJNEGO
DO DODATKU PIELEGNACYJNEGO**

WNOSZĄCY PETYCJĘ: petycja indywidualna

K. Z. – osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą podwyższenia wysokości zasiłku pielęgnacyjnego do dodatku pielęgnacyjnego oraz coroczną waloryzację tego zasiłku.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJĘ:

Przedmiotem petycji jest postulat podwyższenia kwoty zasiłku pielęgnacyjnego, określonego w ustawie o świadczeniach rodzinnych, z 153 zł miesięcznie do wysokości dodatku pielęgnacyjnego w kwocie 209,59 zł, przysługującego z ustawy emerytalnej oraz wprowadzenie corocznej waloryzacji tego zasiłku.

Autor petycji podnosi, że celem przyznania zasiłku pielęgnacyjnego jest częściowe pokrywanie wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Dodatek pielęgnacyjny przysługuje także osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji, a różnica w wysokości tych świadczeń wynosi 56,59 zł.

Wnoszący petycję stwierdza, że zasiłek pielęgnacyjny od 2006 r. nie był podwyższony i przez cały ten okres wynosi 153 zł. W ocenie autora petycji, stan taki narusza zasady równości i solidaryzmu społecznego oraz dyskryminuje osoby niepełnosprawne pokrzywdzone przez los, które pobierają zasiłki pielęgnacyjne w dużo niższej kwocie.

W opinii autora petycji uzasadnione jest zniwelowanie różnic w zakresie świadczeń przysługujących osobom w analogicznej sytuacji. Nadto w petycji podkreślono, że opieka i pielęgnacja osób niepełnosprawnych całkowicie niezdolnych do pracy i samodzielnej egzystencji jest trudna i wymaga dużych nakładów finansowych, dlatego istnieje potrzeba zrównania świadczeń.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 32 stanowi, że wszyscy są wobec prawa równi, mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 ze zm.) określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie uchwały rady gminy,
- świadczenia wypłacane przez gminy, na podstawie uchwały rady gminy,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się na częściowe pokrycie wydatków koniecznych do zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Przysługuje w kwocie 153 zł miesięcznie niepełnosprawnemu dziecku, osobie powyżej 16 lat z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, a także osobie z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia oraz osobie, która ukończyła 75 lat. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego (art. 16).

Zgodnie z art. 18 ustawy kryteria dochodowe uprawniające do otrzymania zasiłku i jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka oraz wysokość świadczeń rodzinnych z wyłączeniem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, podlegają weryfikacji co 3 lata z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin, który bada i przedstawia Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 25 kwietnia 2005 r. w sprawie sposobu ustalania prognozy wsparcia dochodowego rodzin (Dz. U. Nr 80, poz. 700) określa próg wsparcia dochodowego rodzin, grupy wydatków i ich zakres oraz źródła danych i okres, z jakiego przyjmuje się wysokość cen towarów i usług.

Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 sierpnia 2015 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, w wysokości rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2015 r. poz. 1238) określa dochód rodziny albo dochód osoby uczącej się będący podstawą ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz zasiłku dla opiekuna. Rozporządzenie utrzymało wysokość zasiłku pielęgnacyjnego w kwocie 153 zł miesięcznie.

Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania uprawnionego. Świadczenia rodzinne

i koszty ich obsługi finansowane są w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

Dodatek pielęgnacyjny wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej: ZUS) na mocy art. 75 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.). Dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, która została uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat.

Wysokość dodatku pielęgnacyjnego ogłasza Prezes ZUS w formie Komunikatu. Podlega on indeksacji od każdego miesiąca, w którym dokonywana jest waloryzacja emerytur i rent. Dodatek ulega wówczas podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji.

Na podstawie Komunikatu Prezesa ZUS z 20 lutego 2017 r. (M. P. z 2017 r. poz. 218) w sprawie kwoty dodatku za tajne nauczanie, dodatku kombatanckiego, dodatku pielęgnacyjnego i dodatku dla sierot zupełnych (...) od 1 marca 2017 r. kwota dodatku pielęgnacyjnego do emerytury lub renty wynosi 209,59 zł miesięcznie.

PRACE LEGISLACYJNE:

W Sejmie 15 lutego 2016 r. złożono petycję indywidualną (Nr BKSP-145-60/16) zbieżną z prezentowaną petycją w sprawie zmiany art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych poprzez zrównanie wysokości zasiłku pielęgnacyjnego z wysokością dodatku pielęgnacyjnego oraz wprowadzenie corocznej waloryzacji tego zasiłku. Petycję skierowano do Komisji do Spraw Petycji, która uchwaliła dezyderat.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w odpowiedzi na dezyderat poinformowało m.in., że różnica pomiędzy zasiłkiem pielęgnacyjnym a dodatkiem pielęgnacyjnym, pomimo podobnego charakteru tych świadczeń, polega na tym, że są od siebie niezależnymi świadczeniami realizowanymi z odrębnych systemów zabezpieczenia społecznego. W szczególności krąg osób uprawnionych do dodatku pielęgnacyjnego nie pokrywa się w pełnym zakresie z grupą osób uprawnionych do zasiłku pielęgnacyjnego.

Resort stwierdził, że w odróżnieniu od prawa do zasiłku pielęgnacyjnego, warunkiem uzyskania prawa do dodatku pielęgnacyjnego nie jest jedynie orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność lecz niezbędne są uprawnienia do renty lub emerytury z FUS, a dopiero w dalszej kolejności odpowiednie orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagany wiek. Dodatek pielęgnacyjny ma niejako charakter świadczenia ubezpieczeniowego. Natomiast zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem rodzinnym finansowanym z budżetu państwa, którego wysokość oraz zasady przyznawania reguluje ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Warunkiem uzyskania prawa do zasiłku jest odpowiednie orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność lub ukończenie 75 lat. Kwota zasiłku pielęgnacyjnego podlega weryfikacji co

trzy lata, ostatnia miała miejsce 1 listopada 2015 r., kolejna przewidziana na 1 listopada 2018 r. Ministerstwo podkreśliło, że istotne jest, że weryfikacja kwot świadczeń rodzinnych nie oznacza obowiązkowego podwyższenia wysokości poszczególnych świadczeń. W zależności od sytuacji budżetowej państwa, kwoty świadczeń rodzinnych, w tym także kwota zasiłku pielęgnacyjnego, może zostać utrzymana na dotychczasowym poziomie.

Do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 14 marca 2017 r. wniesiona została petycja indywidualna (nr 9) tożsama z prezentowaną petycją. Dotyczy zmian w ustawie o świadczeniach rodzinnych i zrównania zasiłku pielęgnacyjnego z dodatkiem pielęgnacyjnym.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu w wyroku z 28 lipca 2016 r. (sygn. akt II SA/Po 379/16) rozpoznał skargę na decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w przedmiocie nienależnie pobranego zasiłku pielęgnacyjnego. Analizując charakter zasiłku pielęgnacyjnego i dodatku pielęgnacyjnego w uzasadnieniu wyroku sąd wskazał m.in., że obydwa świadczenia wypłacane są na podstawie odrębnych ustaw i przysługują osobom niezdolnym do samodzielnej egzystencji. Świadczenia te nie służą wzbogaceniu się osób do nich uprawnionych, lecz są przeznaczone na pokrywanie przez osoby je otrzymujące wydatków wynikających z niepełnosprawności uniemożliwiającej ich samodzielne funkcjonowanie. Cel i charakter oraz funkcja obu świadczeń są podobne. Za tym twierdzeniem przemawia fakt, że art. 16 ust. 6 ustawy o świadczeniach rodzinnych, reguluje kwestię zbiegu uprawnień w ten sposób, że świadczenia te wykluczają się wzajemnie. Rozwiązanie to ma zapobiec pobieraniu świadczenia o tym samym charakterze i spełniającym identyczną funkcję z dwóch źródeł. Ustawodawca nie tylko wykluczył możliwość otrzymywania obu świadczeń jednocześnie przez osobę uprawnioną, ale ponadto wyłączył swobodę decydowania przez osobę uprawnioną, które świadczenie chce otrzymywać i wprowadził regułę kolizyjną wyłączającą przyznanie zasiłku pielęgnacyjnego osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

Interpelacja poselska nr 9464 z 23 stycznia 2017 r. w sprawie podwyżki zasiłku pielęgnacyjnego. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stwierdziło m.in., że kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwoty poszczególnych świadczeń, a więc także zasiłku pielęgnacyjnego, podlegają weryfikacji co 3 lata (ostatnia z 1 listopada 2015 r.) Z uwagi na trudną sytuację budżetową i wydatki na podwyższenie wysokości zasiłków rodzinnych, niektórych dodatków do zasiłków rodzinnych i kryteriów dochodowych, wysokość pozostałych świadczeń rodzinnych, w tym zasiłku pielęgnacyjnego w kwocie 153 zł pozostała niezmienną. Kolejna weryfikacja przewidziana jest na 1 listopada 2018 r. i wówczas Rada Ministrów podejmie decyzję o jej zakresie.

Resort poinformował, że są prowadzone analizy dotyczące zmian w systemie wsparcia niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów. Analizowane są postulaty i propozycje rozwiązań zgłaszane przez środowiska skupiające osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunów, w tym podwyższenie wysokości zasiłku pielęgnacyjnego. Ponadto, także niezrealizowany przez rząd poprzedniej kadencji wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 21 października 2014 r. (sygn. akt K 38/13) jest przedmiotem prac podjętych w ramach międzyresortowego Zespołu do spraw Opracowania Rozwiązań w zakresie Poprawy Sytuacji Osób Niepełnosprawnych i Członków ich Rodzin, powołanego Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów nr 89 z dnia 29 sierpnia 2016 r.

W skład zespołu weszli m.in. przedstawiciele resortów: zdrowia, edukacji i finansów. Do jego zadań należy opracowanie:

- analizy sytuacji osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do edukacji, kultury, zatrudnienia oraz świadczeń zdrowotnych,
- kompleksowych rozwiązań w zakresie poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin z uwzględnieniem norm Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku 13 grudnia 2006 r.,
- propozycji rozwiązań legislacyjnych i systemowych mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych i członków ich rodzin.

INFORMACJE DODATKOWE:

Sejm 1 sierpnia 1997 r. uchwalił **Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych** (M. P. Nr 50, poz. 475), w której uznano, że osoby niepełnosprawne których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Sejm w Kartce potwierdził prawo osób niepełnosprawnych do m.in.: zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym.

OPRACOWAŁA

Wanda Wójtowicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz